

1.3. ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

Οι θεματικοί τομείς είναι:

<u>Α.Φυσικό Περιβάλλον</u> 1. Έδαφος 2. Υπέδαφος 3. Αέρας 4. Ύδατα 5. Πανίδα 6. Χλωρίδα 7. Κλίμα <u>Δομημένο Περιβάλλον</u> (Μεγαλουπόλεις)	<u>Β.Άνθρωπος</u> 1. Βιολογικός τ. 2. Ψυχικός τ. 3. Ηθικός τ. 4. Πνευματικός τ. 5. Κοινωνικός τ. 6. Αισθητικός τ. 7. Πολιτικός τ. 8. Εθνικός τ. 9. Διεθνιστικός τ. 10. Επαγγελματικός τ. 11. Ελεύθερος χρόνος	<u>Γ.Πολιτισμός</u> (πολιτιστικός τομέας) 1. Επιστήμη – Τεχνολογία 2. Οικονομικός τ. 3. Κοινωνικός τ. 4. Πολιτικός τ. 5. Πνευματικός τ. 6. Ηθικός τ.	<u>Δ. Διεθνής κοινότητα</u> (διεθνιστικός τομέας) 1. Διαπολιτισμικές σχέσεις 2. Διακρατικές σχέσεις-υπερεθνικοί οργανισμοί 3. Παγκοσμιοποίηση

Εννοιολογικές διευκρινίσεις

A. Φυσικό και δομημένο περιβάλλον (οικολογικός τομέας)

Στοιχεία της φύσης Αέρας, ύδατα, έδαφος-υπέδαφος, χλωρίδα-πανίδα, κλίμα
 Η στάση του ανθρώπου απέναντι στη φύση
 Οικολογικό πρόβλημα

Δομημένο περιβάλλον Παρεμβάσεις του ανθρώπου στη φύση (π.χ. αποξήρανση λιμνών, εκτροπή ποταμών κ.λπ)
 Συνθήκες ζωής στις μεγαλουπόλεις-επιπτώσεις στη ζωή του ανθρώπου

B. Άνθρωπος

Για την αποτελεσματικότερη αναζήτηση στοιχείων και πληροφοριών που αφορούν σε ενέργειες, συνέπειες, αιτίες, προτάσεις/λύσεις, **διακρίνουμε τον άνθρωπο στους εξής τομείς:**

Βιολογικός τομέας Η υγεία, η εμφάνιση, οι βιοτικές ανάγκες του ανθρώπου.
Πνευματικός τομέας Οι διανοητικές/πνευματικές ικανότητες και οι πνευματικές/γνωστικές ανάγκες του

Ψυχικός τομέας	Τα θετικά ή αρνητικά συναισθήματα που νιώθει ο άνθρωπος και οι ψυχικές ανάγκες του
Κοινωνικός τομέας	Η έκφραση της κοινωνικότητας του ανθρώπου, η θετική ή αρνητική στάση του στις κοινωνικές ομάδες που ζει, αναπτύσσεται και δημιουργεί, ο τρόπος που συνεργάζεται και επικοινωνεί. Οι κοινωνικές ανάγκες του.
Ηθικός τομέας	Η θετική ή αρνητική στάση του, τα θετικά ή αρνητικά πρότυπα που υιοθετεί, οι θετικές αρχές ή αξίες με τις οποίες εναρμονίζει τη συμπεριφορά του, οι ιεραρχήσεις και προτεραιότητες που θέτει στη ζωή του.
Αισθητικός τομέας	Οι αισθητικές αντιλήψεις που διαμορφώνει για το ωραίο, η σχέση του με τα πολιτισμικά αγαθά, η καλαισθησία, οι καλαισθητες ή ακαλαισθητες επιλογές του σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής του.
Πολιτικός τομέας	Τα δημοκρατικά ή αντιδημοκρατικά ιδεώδη με τα οποία ο άνθρωπος ως πολίτης εναρμονίζει τη συμπεριφορά του.
Εθνικός τομέας	Η στάση του ανθρώπου απέναντι στην ιστορία του, τον πολιτισμό του, το έθνος του (π.χ. εθνογνωσία, εθνική συνείδηση, εθνικισμός κ.λπ.)
Διεθνιστικός τομέας	Η στάση του ανθρώπου απέναντι στα άλλα έθνη και λαούς (π.χ. διεθνιστικό πνεύμα, αναγνώριση της συνεισφοράς των άλλων λαών στον οικουμενικό πολιτισμό, εχθρότητα, μίσος κ.λπ.)
Επαγγελματικός τομέας	Κριτήρια επιλογής επαγγέλματος, επαγγελματική συνείδηση, γενικότερα η συμπεριφορά του ανθρώπου στον εργασιακό χώρο και η σχέση του με το επάγγελμα που ασκεί.
Ελεύθερος χρόνος	Η διαχείριση του ελεύθερου χρόνου αποτελεί καθοριστικό παράγοντα διαμόρφωσης της προσωπικότητας του ανθρώπου. Επομένως ο θετικός ή αρνητικός τρόπος αξιοποίησής του αποτελεί αιτία ή πρόταση για πολλά θέματα.

Γ) Πολιτισμός

Για την αποτελεσματικότερη αναζήτηση στοιχείων και πληροφοριών που αφορούν σε συνέπειες, αιτίες, προτάσεις/λύσεις του σύγχρονου τρόπου ζωής διακρίνουμε **τον πολιτισμό στους εξής τομείς**

Επιστήμη τεχνολογία	Τις θετικές και αρνητικές εφαρμογές των τεχνολογικών επιτευγμάτων στη ζωή μας και τον ρόλο της επιστημονικής κοινότητας που είναι διαφορετικός σήμερα σε σύγκριση με προγενέστερες εποχές.

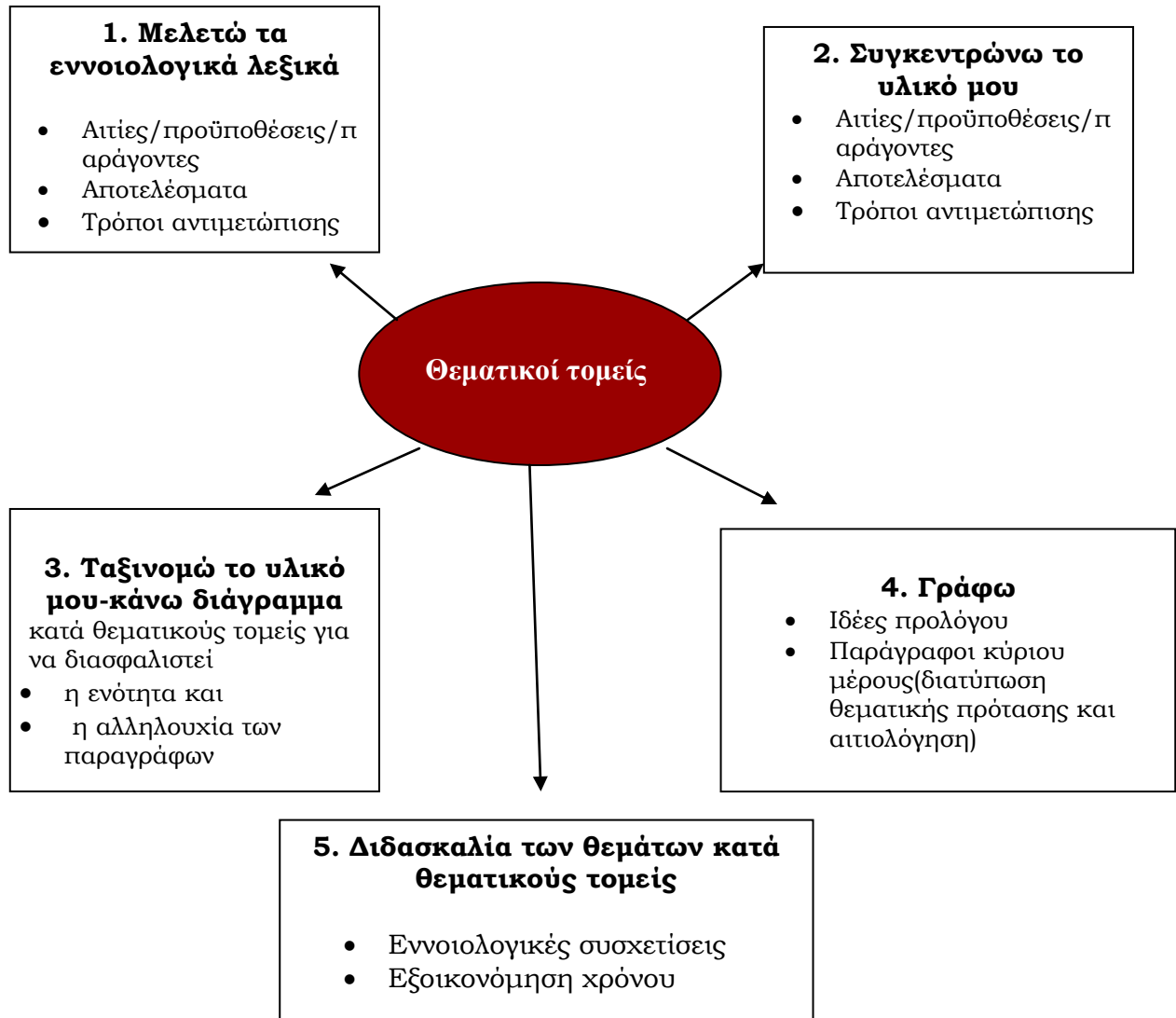
Οικονομικός τομέας	Στοιχεία αναφορικά με την εργασία(πνευματική-χειρωνακτική), τα επαγγέλματα, την εξειδίκευση, την τηλεργασία, την ανεργία, την αλλοτρίωση του ανθρώπου από την εργασία του, τις εργασιακές συνθήκες, την ανεργία, ευημερία , οικονομική ανάπτυξη, οικονομική κρίση, φτώχεια
Πνευματικός τομέας	Στοιχεία του πνευματικού πολιτισμού όπως: γλώσσα, παιδεία, εκπαίδευση, τέχνη, παράδοση, πληροφόρηση, συνήθειες, προκαταλήψεις, ιδεολογίες, πρότυπα, μόδα, μαζική κουλτούρα, τρόποι ψυχαγωγίας κ.λπ.
Κοινωνικός τομέας	Στοιχεία για • τις κοινωνικές ομάδες • τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής ζωής • τη θετική ή αρνητική λειτουργία των φορέων κοινωνικοποίησης • φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας (ρατσισμός, παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βία κ.λπ.)
Ηθικός τομέας	Κυρίαρχες κοινωνικές αξίες (θεοποίηση του χρήματος, υπερκατανάλωση, υλισμός, ευδαιμονισμός) ηθική κρίση, προβαλλόμενα πρότυπα και είδωλα.
Πολιτικός τομέας	Προϋποθέσεις και αρχές της γνήσιας δημοκρατίας Φαινόμενα κρίσης της δημοκρατίας Συμπεριφορά πολιτικών, κομμάτων και πολιτών Λειτουργία πολιτικών θεσμών

Δ) Διεθνής κοινότητα-διεθνιστικός τομέας

Για την αποτελεσματικότερη αναζήτηση στοιχείων και πληροφοριών που αφορούν σε συνέπειες, αιτίες, προτάσεις/λύσεις αναφορικά **με το διεθνές περιβάλλον και τη διεθνή κοινότητα** ανακαλούμε στη μνήμη μας στοιχεία για:

Διακρατικές σχέσεις	Σχέσεις των κρατών μεταξύ τους (οικονομικοί ανταγωνισμοί, φιλία, συνεργασία, πόλεμος, ειρήνη) Θετική ή αρνητική λειτουργία των υπερεθνικών οργανισμών (ΟΗΕ, ΕΕ, ΜΚΟ)
Διαπολιτισμικές σχέσεις	Στοιχεία για την αντιμετώπιση των διαφορετικών πολιτισμών Σύγκρουση πολιτισμών Πολυπολιτισμικότητα Πολιτιστικός ιμπεριαλισμός-δυτικοποίηση του πολιτισμού
Παγκοσμιοποίηση	Θετικές και αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης για τα έθνη και τους λαούς

1.4. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

1. Μελετώ τα εννοιολογικά λεξικά

Βασική προϋπόθεση σύνταξης κειμένων είναι η γνωσιακή εξοικείωση με τα θέματα/έννοιες που προτείνονται για συζήτηση. Επομένως **η χρήση εννοιολογικών λεξικών** είναι αναγκαία για την προσέγγιση του απαραίτητου γνωστικού υλικού για να ανταποκριθεί ο μαθητής στην κατανόηση των κειμένων και στη σύνταξη κειμένων (έκθεση)

Οι πληροφορίες για μια αφηρημένη έννοια στα εννοιολογικά λεξικά είναι

A. Ως προς την περιγραφή της έννοιας

- Σύντομος ορισμός
- Ιδιότητες της έννοιας
- Σύγκριση/διασαφήσεις με άλλες έννοιες με τις οποίες πιθανόν συχέεται
- Μορφές/είδη της έννοιας
- Ιστορική αναδρομή (αν η έννοια εμφανίζεται σε προγενέστερες εποχές.

B. Ως προς τα ζητούμενα

- Αιτίες
- Προϋποθέσεις
- Παράγοντες-συνθήκες
- Αποτελέσματα (θετικά ή/και αρνητικά)
- Τρόποι αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών

Συμπέρασμα

Ο μαθητής

A.

πρέπει να γνωρίζει **την περιγραφή της έννοιας διότι:** σε αυτά τα στοιχεία εντοπίζονται **τα επιχειρήματα και οι απαντήσεις** σε ζητούμενα που αφορούν την περιγραφή έννοιας (π.χ. ο ρόλος του επιστήμονα, του πνευματικού ανθρώπου κ.λπ.)

B.

πρέπει να γνωρίζει άριστα τους **θεματικούς τομείς διότι:** οι αιτίες/προϋποθέσεις/παράγοντες, τα αποτελέσματα και οι τρόποι αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών και των αρνητικών κοινωνικών φαινομένων ανιχνεύονται **στους θεματικούς τομείς**. Επομένως δεν χρειάζεται να αποστηθίζει πλήθος σελίδων από τα εννοιολογικά λεξικά, αφού οι θεματικοί τομείς αποτελούν κοινό σημείο αναφοράς και **κοινή δεξαμενή άντλησης ιδεών για τα περισσότερα** θέματα/έννοιες.

Σημείωση: Αυτό μπορεί να επαληθευτεί αν ξεφυλλίσετε τα εννοιολογικά λεξικά και παρατηρήσετε τις πληροφορίες για τις αιτίες, τα αποτελέσματα, τους τρόπους αντιμετώπισης.

2. Συγκεντρώνω το υλικό μου

1. Συγκεντρώνουμε το πληροφοριακό υλικό για τα ζητούμενα χωρίς πεδίο διερεύνησης στους **θεματικούς τομείς**
2. Κατά τη διαδικασία συγκέντρωσης του πληροφοριακού υλικού διευκολύνεται η ανάκληση στη μνήμη των κατάλληλων πληροφοριών διότι ο μαθητής προσανατολίζεται στοχευμένα σε **κάθε θεματικό τομέα** και έτσι εξοικονομεί χρόνο και εξουδετερώνεται το άγχος και η ανασφάλεια.

3. Ταξινομώ το πληροφοριακό υλικό στις παραγράφους κάθε ενότητας

Ταξινομούμε τις απαντήσεις/πληροφορίες **κατά συναφείς θεματικούς τομείς**. Με αυτό τον τρόπο διασφαλίζουμε την ενότητα και την αλληλουχία σε κάθε παράγραφο του κύριου μέρους της έκθεσης.

Συγκεκριμένα:

a) Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα (θετικά και αρνητικά) είναι τα θετικά και αρνητικά στοιχεία αντίστοιχα των θεματικών τομέων.

Η ταξινόμηση των αποτελεσμάτων κατά θεματικούς τομείς συμβάλλει στη διασφάλιση της ενότητας, της αλληλουχίας και της συνοχής της παραγράφου.

Συνάφεια πληροφοριών έχουν οι εξής θεματικοί τομείς

- Άνθρωπος και κοινωνία
- Φυσικό περιβάλλον και οικονομία ή
- Επιστήμη τεχνολογία και οικονομία
- Πνευματική και ηθική ζωή
- Στοιχεία του ηθικοπνευματικού πολιτισμού και της εθνικής ζωής
- Πολιτική ζωή και διακρατικές σχέσεις

Σημείωση: Εννοείται ότι δεν υπάρχει σταθερή σειρά, αφού η οργάνωση των αποτελεσμάτων εξαρτάται από το ζητούμενο.

1^ο παράδειγμα

Ζητούμενο: Να αναφερθείτε στην προσφορά της εκπαίδευσης.

Α. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΩ ΤΟ ΥΛΙΚΟ ΜΟΥ

ΑΝΑΛΥΩ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ

ΒΡΙΣΚΩ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ορισμός: Ο οργανωμένος θεσμός παροχής γνώσεων στα νεαρά άτομα με σκοπό την πνευματική τους καλλιέργεια, την κοινωνικοποίηση και την ηθικοποίησή τους

Μέσα εκπαίδευσης: Αναλυτικό πρόγραμμα/είδη μαθημάτων, βιβλία, διδακτικές-παιδαγωγικές μέθοδοι, εφόδια δασκάλου, εποπτικά μέσα, δραστηριότητες, σχολικές εκδρομές, εκπαιδευτικά προγράμματα,

Σκοπός: Επισήμανση επιχειρημάτων του «πώς»

- Βιολογικός τομέας
- Πνευματικός τομέας
- Επαγγελματικός τομέας
- Ηθικός τομέας
- Κοινωνικός τομέας
- Αισθητικός τομέας
- Εθνικός τομέας
- Διεθνιστικός τομέας
- Πολιτικός τομέας
- Οικολογικός τομέας

Β. ΤΑΞΙΝΟΜΩ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εισαγωγή Αναφορά στους παράγοντες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ανθρώπου

Κατακλείδα Η εκπαίδευση, λόγω του συστηματικού τρόπου οργάνωσης και μετάδοσης συγκεκριμένων γνώσεων διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στη διάπλαση των νεαρών ατόμων.

1η Θεματική περίοδος: Θετικές επιδράσεις της εκπαίδευσης

Πνευματικό τομέας: Πνευματική καλλιέργεια (στοιχεία επιστημών, γνώριμια φυσικού και κοινωνικού κόσμου) , ανάπτυξη δεξιοτήτων, κλίσεων, κριτική σκέψη, ικανότητες πνευματικές: αντίληψη, επεξεργασία δεδομένων, ικανότητα λογικής ταξινόμησης και συσχέτισης, προσέγγιση αφηρημένων εννοιών, γνώση του επιστημονικού και φιλοσοφικού λόγου κ.λπ.

Εξοικείωση με την έρευνα, τη βιβλιογραφία, την ομαδική συνεργασία (Τεχνογνωσία, πληροφορική)

Επαγγελματικός τομέας: Ενημέρωση για την οικονομία, την εργασία, απόκτηση-ανάπτυξη δεξιοτήτων (επαγγελματική εκπαίδευση, επαγγελματικός προσανατολισμός)

2η Θεματική περίοδος: Θετικές επιδράσεις της εκπαίδευσης

Βιολογικό τομέας Υιοθέτηση σωστών συνηθειών διατροφής (αγωγή υγείας) , βελτίωση φυσικής κατάστασης (φυσική αγωγή, αθλητικές δραστηριότητες)

Αισθητικός τομέας: Προσανατολισμός σε ανώτερες αισθητικές αξίες, επαφή με την τέχνη (λογοτεχνία, αισθητική αγωγή)

Κοινωνικός τομέας Κοινωνικοποίηση, σεβασμός κανόνων, ιεραρχίας, πνεύμα συλλογικότητας, σεβασμός των άλλων, αποβολή ρατσισμού, ανεκτικότητα

3η Θεματική περίοδος: Θετικές επιδράσεις της εκπαίδευσης

Ηθικός τομέας: Προσανατολισμός σε υγιείς αξίες και πρότυπα (ιστορία, λογοτεχνία, δοκίμια, άρθρα κ.λπ.)

Οικολογικός τομέας: Οικολογικοποίηση της σκέψης, οικολογική συνείδηση (περιβαλλοντική εκπαίδευση)

4η Θεματική περίοδος: Θετικές επιδράσεις της εκπαίδευσης στον

Πολιτικός τομέας: Ενημέρωση για τα κοινά, την πολιτική, τα πολιτεύματα, τα δημοκρατικά ιδεώδη, τους πολιτικούς θεσμούς με αποτέλεσμα την πολιτικοποίηση, τη διαμόρφωση δημοκρατικού φρονήματος και ήθους.

Εθνικός τομέας: Εθνική συνείδηση, εθνική αυτογνωσία (ιστορία, εθνική αγωγή, σχολικές εκδρομές, εκπαιδευτικοί περίπατοι σε μουσεία, μνημεία, αρχαιολογικούς τόπους)

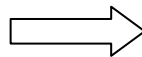
Διεθνιστικός τομέας: Καλλιέργεια ευρωπαϊκής συνείδησης και πνεύματος διεθνισμού(παγκόσμια ιστορία, ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης)

2^ο παράδειγμα

Ζητούμενο 1^ο : Να αναφερθείτε στις θετικές επιδράσεις της διαφήμισης

Α. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΩ ΤΟ ΥΛΙΚΟ ΜΟΥ

ΑΝΑΛΥΩ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ

ΒΡΙΣΚΩ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Δημιουργία **πρωτότυπου**
μηνύματος με σκοπό την
προβολή

- υλικών προϊόντων,
 - υπηρεσιών
 - ή ιδεών
- με σκοπό τη διέγερση
επιθυμίας για κατανάλωση.

Είδη/μορφές:

- Εμπορική
- Κοινωνική
- Πολιτική
- Περιβαλλοντική

- Άνθρωπος-καταναλωτής
(Βιοτικό επίπεδο-Ενημέρωση)
- Οικονομία
- Κοινωνία
- Πολιτική
- Περιβάλλον

Β. ΤΑΞΙΝΟΜΩ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ (οργανώνω 2 παραγράφους)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εισαγωγή	Αναφορά στη διαφήμιση (λειτουργία-μέσα- σκοποί)
Κατακλείδα	Προβολή –γνωστοποίηση προϊόντων-υλικών αγαθών, υπηρεσιών, ιδεών Συνδέεται άρρηκτα με την οικονομική ζωή της χώρας και επηρεάζει την ποιότητα ζωής των ανθρώπων στις σύγχρονες κοινωνίας της αφθονίας.

1η Θεματική περίοδος: Θετικές επιδράσεις της διαφήμισης στην οικονομία και την κοινωνία

- **Οικονομία:** αύξηση παραγωγής, πωλήσεων, κερδοφορία, νέες θέσεις εργασίας
- **Διαφήμιση:** επιχειρηματική δραστηριότητα, επενδύσεις, απασχόληση πολλών ειδικοτήτων
- **Μ.Μ.Ε.** Έχουν έσοδα από τις διαφημίσεις
- **Κοινωνία:** Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε κοινωνικά θέματα (aids, κάπνισμα, αλκοόλ, ναρκωτικά, εθελοντισμό, αθλητισμό, αιμοδοσία, γ' ηλικία, προστασία της φύσης, δράση Μ.Κ.Ο., ανθρωπιστικές οργανώσεις κ.λ.π.)

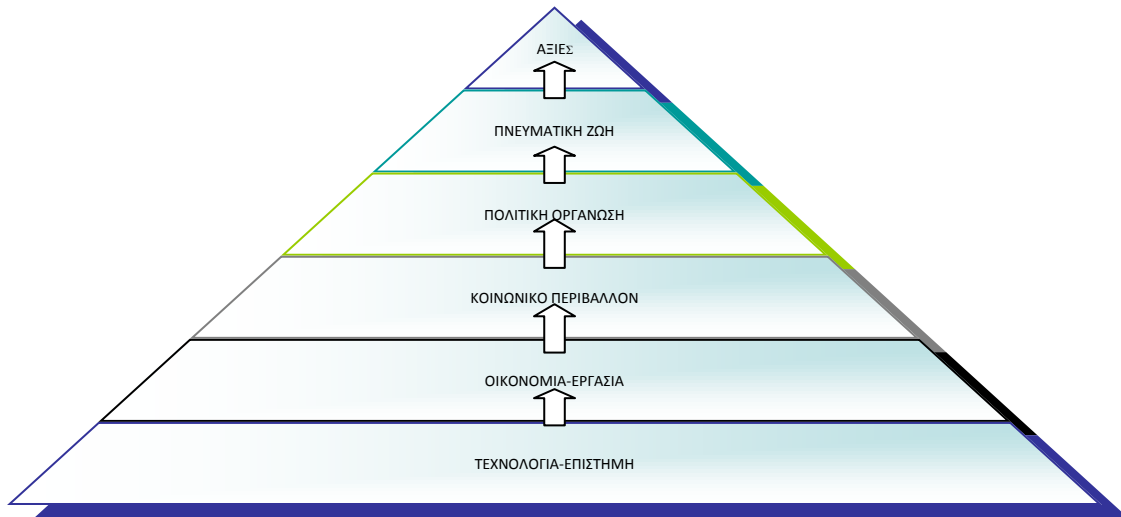
2η Θεματική περίοδος: Θετικές επιδράσεις της διαφήμισης στο άτομο
Άνθρωπος-καταναλωτής :

- **Ενημερώνεται** για νέα προϊόντα, βελτίωση προϊόντων, καλύτερευση ποιότητας, ανταγωνιστικές τιμές
- **Εξοικονόμηση χρόνου**
- **Κοινωνικά:** Ευαισθητοποιείται από κοινωνικές διαφημίσεις
- **Πνευματικά:** Ενημερώνεται για θέματα πολιτισμού, ψυχαγωγίας, μουσικών εκδηλώσεων, αθλητικών εκδηλώσεων
- **Αισθητικά:** Αποκτά αισθητικά πρότυπα (διαφήμιση και τέχνη)

β) Αιτίες-προϋποθέσεις

Η ταξινόμηση των αιτίων στις παραγράφους πρέπει να γίνεται με λογική σειρά αιτίου-αιτιατού (αποτελέσματος) ώστε να διασφαλίζεται η αλληλουχία και η συνοχή της παραγράφου .

Μια σειρά αιτίου-αιτιατού είναι η εξής:

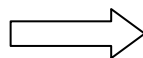
Επειδή κινητήρια δύναμη της εξέλιξης αποτελεί η **επιστημονική γνώση και οι εφαρμογές της δηλ. η τεχνολογία**, όταν παρατηρείται μεταβολή στην επιστήμη και την τεχνολογία επηρεάζεται η υλική βάση του πολιτισμού και εν συνεχεία προκαλούνται αλλαγές και στο εποικοδόμημα. Δηλαδή διαμορφώνονται νέες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις, οι οποίες με τη σειρά τους προκαλούν μεταμορφώσεις στην πνευματική ζωή (δίκαιο, εκπαίδευση, καλλιτεχνική δημιουργία, ιδεολογίες) και στο αξιακό σύστημα (επαναπροσδιορισμός αξιών

Παράδειγμα

Ζητούμενο : Να αναφερθείτε στους παράγοντες που καλλιεργούν τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις απέναντι σε άτομα και ομάδες που έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά.

Α. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΩ ΤΟ ΥΛΙΚΟ ΜΟΥ

ΑΝΑΛΥΩ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ

ΒΡΙΣΚΩ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Είναι οι ιδέες που είναι βασισμένες σε διαστρεβλώσεις, υπερβολές και υπεραπλουστεύσεις της πολύπλοκης κοινωνικής πραγματικότητας

Τα στερεότυπα μαθαίνονται μέσα από την κοινωνικοποίηση

Αίτια

- Οικονομικά
- Πολιτικά
- Κοινωνικά-κοινωνικοί θεσμοί
- Άτομο

Β. ΤΑΞΙΝΟΜΩ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εισαγωγή	Τα στερεότυπα είναι υπεραπλουστευμένες και (αυθαίρετα συχνά) γενικευμένες (θετικές ή αρνητικές) αντιλήψεις των ατόμων οι οποίες δημιουργούνται στην προσπάθεια τους να κατανοήσουν την πραγματικότητα. Όταν αναφερόμαστε στα στερεότυπα εννοούμε τις ιδέες που είναι βασισμένες σε διαστρεβλώσεις, υπερβολές και υπεραπλουστεύσεις της πολύπλοκης κοινωνικής πραγματικότητας (π.χ. «οι πολιτικοί είναι διεφθαρμένοι», «οι γυναίκες είναι συναισθηματικές», «οι μεσογειακοί λαοί είναι θερμόαιμοι», «οι αλλοδαποί είναι εγκληματίες», «οι Γερμανοί είναι οργανωτικοί» κτλ.).
Κατακλείδα	Τα στερεότυπα μαθαίνονται μέσα από την κοινωνικοποίηση και ο βαθμός αφομοίωσης τους εξαρτάται από αντικειμενικούς (π.χ. κανόνες, αξίες, μύθους κτλ.) και υποκειμενικούς (π.χ. βιώματα) παράγοντες

1^η Θεματική περίοδος **Οικονομικά αίτια-μετανάστευση**

Η προκατάληψη ενδυναμώνει τον κοινωνικο-οικονομικό αποκλεισμό των ομάδων που μειονεκτούν, ιδίως σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και οικονομικού ανταγωνισμού. Έτσι, για παράδειγμα, η προκατάληψη έναντι του οικονομικού μετανάστη εντείνεται σε περιόδους οικονομικής κρίσης και αύξησης της ανεργίας, κατά τις οποίες κρίνεται «ανεπιθύμητος», γιατί υποτίθεται ότι «παίρνει τις δουλειές» από τους ντόπιους εργαζόμενους. Οι αποικιοκράτες καλλιέργησαν την ιδέα ότι οι ιθαγενείς είναι κατώτερα όντα, διότι αυτό νομιμοποιούσε την εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου των αποικιών και την υποδούλωση των κατοίκων τους. Με το ίδιο σκεπτικό έγινε η υποδούλωση και η μεταφορά των μαύρων από την Αφρική στις νότιες πολιτείες των Η.Π.Α.

2^η Θεματική περίοδος **Κοινωνικά αίτια-φορείς κοινωνικοποίησης**

Συνήθως οι προκαταλήψεις εκφράζονται στο πλαίσιο της οικογένειας, **του σχολείου** ή των **M.M.E.** Μέσα από τα παραμύθια, τις ιστορίες, τους συμβολισμούς, τα πρότυπα και τα νοήματα το άτομο σχηματίζει τις πρώτες ιδέες για τον άλλον. Στο πλαίσιο **της οικογένειας** διαμορφώνονται τα πρώτα στερεότυπα: «Φάε το φαγητό σου, γιατί θα σε πάρει ο...». **Το σχολείο** διαμορφώνει τα βασικά στοιχεία της εθνικής ταυτότητας και επηρεάζει την εικόνα του ατόμου για τον άλλον. Αν στη διδακτική ύλη των μαθημάτων παρουσιάζεται ο «διαφορετικός άλλος», ως εκθρόνος ή ως φίλος, ως απειλή ή ως καλός γείτονας, τότε οι εικόνες που θα εγγραφούν στη συνείδηση των παιδιών θα έχουν το ανάλογο περιεχόμενο και τις ανάλογες επιδράσεις.

3^η Θεματική περίοδος **MME, πολιτεία**

Τις ρατσιστικές προκαταλήψεις συντηρούν και συχνά ενισχύουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης προβάλλοντας με έμφαση προκλητικά για την κοινή γνώμη περιστατικά που έχουν σχέση με τη ζωή και τη δράση μειονοτήτων και γενικότερα αλλοδαπών ανθρώπων.

Η έλλειψη κατάλληλης παιδείας και αγωγής συμβάλλουν στην άγνοια η οποία οδηγεί σε αδικαιολόγητο φόβο. Ο γενικευμένος φόβος απέναντι σε οτιδήποτε «ξένο» προκαλεί εκθρότητα, μίσος και συχνά ακραίες συμπεριφορές που εκφράζονται με βία.

Από την άλλη πλευρά η κρίση αξιών και δημοκρατικών θεσμών δεν διασφαλίζουν το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ισονομία γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τη διόγκωση φαινομένων ακραίου ρατσισμού που εντείνει τη διάρρηξη του κοινωνικού ιστού.

4^η Θεματική περίοδος 'Ατομο-ψυχικά αίτια

Συχνά οι διαφορετικοί «άλλοι» χρησιμοποιούνται ως εξιλαστήρια θύματα. Συνήθως αυτό γίνεται, όταν κάποιες κοινωνικές ομάδες στρέφουν την επιθετικότητα τους προς άλλες οι οποίες δεν έχουν σχέση με τα βαθύτερα αίτια της επιθετικότητας αυτής. Στους διαφορετικούς «άλλους» φορτώνουμε ασυνείδητα όλα τα δεινά της ζωής μας. Μεταθέτουμε δηλαδή, μέσω του μηχανισμού άμυνας, την ευθύνη για τη θέση μας, σε μια ομάδα που βρίσκεται σε δυσμενέστερη κατάσταση από τη δικιά μας και αυτό το κάνουμε λόγω των στερεότυπων που μας εμποδίζουν να σκεφτούμε λογικά.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, τα στερεότυπα και η προκατάληψη που έχουν ως βάση τα ψυχοδυναμικά αίτια και την αυταρχική προσωπικότητα - σε αντίθεση με αυτά που βασίζονται σε οικονομικά αίτια ή σε λάθος πληροφορίες- είναι αυτά που αντιστέκονται περισσότερο σε οποιαδήποτε προσπάθεια αλλαγής.

Σημείωση: Σε αυτό το παράδειγμα παρουσιάσαμε και την ανάπτυξη των στοιχείων για να γίνει σαφές ότι ο λογικός τρόπος ταξινόμησης των στοιχείων στις παραγράφους διευκολύνει τόσο τη γλωσσική διατύπωσή τους όσο και την επιλογή των κατάλληλων γλωσσικών στοιχείων συνοχής ώστε να διασφαλιστεί η συνεκτικότητα (βασική αρετή της παραγράφου)

γ) Τρόποι αντιμετώπισης

Η επισήμανση των τρόπων αντιμετώπισης συνδέεται με τις αιτίες που προκαλούν τις αρνητικές συνέπειες. Επομένως οι τρόποι αντιμετώπισης εντοπίζονται **στα θετικά στοιχεία των θεματικών τομέων** που αποτελούν τις προϋποθέσεις για την ανατροπή των αρνητικών φαινομένων και προβλημάτων.

Ταξινόμηση των τρόπων αντιμετώπισης

Ακολουθούμε την εξής λογική σειρά:

- Πολιτεία
- Επιστήμη-Τεχνολογία
- Οικονομία
- Φορείς κοινωνικοποίησης (οικογένεια, σχολείο, Μ.Μ.Ε., πνευματικοί άνθρωποι)
- Αναθεώρηση ηθικών αξιών
- Ατομική ευθύνη
- Αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου

Αυτή η σειρά παρουσιάζει τους τρόπους αντιμετώπισης σε σειρά αιτίου-αιτιατού διότι:

- Αναδεικνύει τις ευθύνες **της πολιτικής εξουσίας**, αφού αυτή διαθέτει τη δύναμη με νόμους και θεσμούς να προβαίνει σε μεταρρυθμίσεις σε όλα τα πεδία του δημόσιου βίου.
- **Οι επιστήμονες, οι πνευματικοί άνθρωποι και οι τεχνοκράτες** διαπλέκονται με πολιτικούς και οικονομικούς οργανισμούς οι οποίοι χρηματοδοτούν την έρευνα, συμμετέχουν ως στελέχη στην οικονομία, την πολιτική, τη διοίκηση, την απονομή της δικαιοσύνης κ.λπ. οπότε η ευθύνη των επιστημόνων και των τεχνοκρατών είναι ιδιαίτερα σημαντική στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας.
- Η στροφή σε μια **οικονομική ανάπτυξη** με επίκεντρο τις ανάγκες όλων των ανθρώπων και το σεβασμό του περιβάλλοντος αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για τη λήψη πολιτικών μέτρων προς την κατεύθυνση του κοινωνικού κράτους και της πράσινης, αειφόρου ανάπτυξης.
- **Το αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο** επιτρέπει στα άτομα να μορφώνονται και να ψυχαγωγούνται (παρακολούθηση σεμιναρίων, πολιτιστικών εκδηλώσεων, τουρισμός, εκδρομές κ.λπ.)
- Αν η κοινωνία παράγει ποιοτικά πολιτισμικά αγαθά ο άνθρωπος απολαμβάνει μια **ανώτερη ποιότητα ζωής**.
- **Οι φορείς κοινωνικοποίησης** (οικογένεια, εκπαίδευση, Μ.Μ.Ε., πολιτιστικές εκδηλώσεις, πολιτεία) μεταλαμπαδεύουν αυτά τα ποιοτικά στοιχεία στα άτομα.
- Αυτές οι συνθήκες δημιουργούν και τις προϋποθέσεις για **επαναπροσδιορισμό των ηθικών αξιών** και τη στροφή σε ανθρωπιστικά ιδανικά και ανθρωποκεντρική αντίληψη της ζωής γενικότερα.
- Σε μια **δημοκρατική, ευνομούμενη** και ευημερούσα κοινωνία οι ευθύνες του ατόμου είναι αυξημένες, αφού οι περιβαλλοντικές

συνθήκες ευνοούν την υπεύθυνη στάση απέναντι στο συνάνθρωπο και τα κοινά.

- **Το άτομο**, επίσης έχει ατομική ευθύνη για την αυτοπραγμάτωσή του, τη δια βίου εκπαίδευση, τις επιλογές του και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου του.

Σημείωση

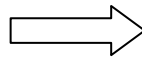
Ειδικότερα για τους θεσμούς ανιχνεύουμε τις αιτίες δυσλειτουργίας στους τρόπους και τα μέσα που χρησιμοποιούν, οπότε οι τρόποι αντιμετώπισης είναι συγκεκριμένες προτάσεις για την αντικατάσταση ή τη βελτίωση αυτών των μέσων (π.χ. οικογένεια, ΜΜΕ, σχολείο, ΟΗΕ, ΕΕ κ.λπ.).

Παράδειγμα

ΘΕΜΑ: Η διακήρυξη των ενωμένων εθνών για το ανθρώπινο περιβάλλον αναγράφει: «Ο άνθρωπος έχει το θεμελιώδες δικαίωμα για ελευθερία, ισότητα και επαρκείς συνθήκες ζωής μέσα σ' ένα περιβάλλον ποιότητας, που να επιτρέπει μια αξιοπρεπή και ευημερούσα ζωή και φέρει, ο άνθρωπος, την ιερή υποχρέωση να προστατεύει και να βελτιώνει το περιβάλλον για τις σημερινές και μελλοντικές γενεές.» Έχοντας υπόψη σας την πιο πάνω διακήρυξη, να γράψετε ένα δοκίμιο πειθούς, στο οποίο να υποδεικνύετε τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος θα ανταποκριθεί στην «ιερή υποχρέωσή του» απέναντι στο περιβάλλον.

Α. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΩ ΤΟ ΥΛΙΚΟ ΜΟΥ

ΑΝΑΛΥΩ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ

ΒΡΙΣΚΩ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Οικολογικό πρόβλημα-
εκφάνσεις

Αιτίες

Οικονομικές αντιλήψεις
Επιστήμη-τεχνολογία
Πολιτικές
Αδιαφορία-απουσία
οικολογικής συνείδησης

- Αλλαγή οικονομικών αντιλήψεων
- Επιστήμη-τεχνολογία
- Πολιτική
- Οικολογικοποίηση σκέψης-περιβαλλοντική εκπαίδευση

Β. ΤΑΞΙΝΟΜΩ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εισαγωγή

Οικολογικό πρόβλημα -έκταση-συνέπειες

Εκφάνσεις-Ποιες είναι οι συνέπειες; (σύντομα-σε μια περίοδο)
Τι σχέση έχουν με την ποιότητα ζωής και τα δικαιώματα του ανθρώπου; (σύντομα)

Ποιες είναι οι αιτίες; Ποιοι είναι οι υπεύθυνοι; (σύντομα-σε μια περίοδο)

Κατακλείδα

Απαιτείται συνειδητοποίηση του μεγέθους του προβλήματος-ανάληψη δράσης

1η Θεματική περίοδος Τεχνολογία-Επιστήμη

Η επιστήμη και η τεχνολογία θα αποτελέσει και τον κύριο μοχλό για την αναστροφή αυτής της αρνητικής εξέλιξης.

Στροφή στις έρευνες για ανανεώσιμες μορφές ενέργειας

Δημιουργία προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον

Αντικατάσταση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων κ.λ.π.

Έρευνες για το κλίμα κ.λ.π.

Επιστήμονες: αποστασιοποίηση από μεγάλα συμφέροντα, αφοσίωση στο καλό του κοινωνικού συνόλου, τα χρονικά περιθώρια και οι καταστροφικές εξελίξεις δεν αφήνουν περιθώρια για εφησυχασμό.

2η Θεματική περίοδος Οικονομία-πολιτική

Οικονομία Πρέπει να τεθεί φραγμός στην τάση του αλόγιστου και ανεξέλεγκτου πλουτισμού.

Πολιτική-Θεσμοθέτηση μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος (βιομηχανίες, κυκλοφορία αυτοκινήτων, τουριστική ανάπτυξη, κίνητρα για επενδύσεις με βάση τη λογική της καλύτερης ποιότητας της ζωής, παραγωγή οικολογικών προϊόντων, ανακύκλωση κ.λ.π.)

Αυστηρές ποινές για τους παραβάτες(επιχειρήσεις και ιδιώτες)

Μακροπρόθεσμος σχεδιασμός με ένα συνολικό εθνικό πρόγραμμα και με κριτήριο το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου και όχι των ολίγων-οικονομικά ισχυρών.

Ισχυρή πολιτική βούληση

Γι αυτό το θέμα της επίλυσης του οικολογικού προβλήματος είναι στη βάση του πολιτικό.

3η Θεματική περίοδος: Συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο

Τι συμβαίνει σήμερα; (μεμονωμένα έθνη έχουν νομοθετήσει συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση του περιβάλλοντος, οικολογικά κινήματα, ρόλος των Μ.Μ.Ε. αυξημένη ευαισθησία των πολιτών)

Αλλά; Διεθνής διαδικασίες χρονοβόρες, συγκρουόμενα συμφέροντα, διαφορετικές στάσεις, αναποτελεσματικές οι διεθνείς συνδιασκέψεις, απαιτούνται πολλές δαπάνες(Μπ. Άρες, πρωτόκολλο του Κιότο)

Ανάγκη δημιουργίας νέων παγκόσμιων θεσμών, μείωση των εξοπλισμών, προτεραιότητα στη χρηματοδότηση της προστασίας του περιβάλλοντος (περιορισμός διαστημικών προγραμμάτων)

Στάση Αμερικής, Ρωσίας, Κίνας, Ιαπωνίας, Ε.Ε. Αναπτυσσόμενες χώρες

Απαγόρευση ανταλλαγής ρύπων.

Συνειδητοποίηση ότι το οικολογικό πρόβλημα δεν γνωρίζει σύνορα.

Συμπέρασμα: Χωρίς τη διεθνή συνεργασία και κυρίως τη συμβολή των βιομηχανικά ανεπτυγμένων χωρών που έχουν τη μερίδα του λέοντος στη μόλυνση του περιβάλλοντος, κανένα μέτρο δεν θα είναι αποτελεσματικό.

4η Θεματική περίοδος: άνθρωπος-ηθική (αλλαγή νοοτροπίας και συστήματος αξιών)

Συστηματική ενημέρωση-συνειδητοποίηση του προβλήματος-επίγνωση ατομικών ευθυνών.

Ευαισθητοποίηση-συμμετοχή σε παγκόσμιο οικολογικό κίνημα → άσκηση πιέσεων προς τις εθνικές κυβερνήσεις, πίεση για παγκόσμια συνεργασία.

Επιχειρήματα του πως

Παιδεία-περιβαλλοντική εκπαίδευση → διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης → ευαισθητοποίηση

Παιδεία-ανθρωπιστικές αξίες(περιορισμός υπερκαταναλωτισμού, αναγνώριση της ανάγκης για μια ζωή με ποιοτικές και όχι ποσοτικές παραμέτρους, συνεργασία με τις αρχές, υπακοή στους νόμους, εγρήγορση, ευαισθητοποίηση, δράση)

Μ.Μ.Ε.-πνευματικοί άνθρωποι==> ενημέρωση για την οικολογική καταστροφή, ανάδειξη του οικολογικού κινήματος, πρότυπα συμπεριφοράς και δράσης προς μια ανώτερη ποιοτικά ζωή.

Συμπέρασμα: Έτσι ο πολίτης θα ενεργεί συνειδητά με επίγνωση του χρέους του προς τη φύση και τους συνανθρώπους του.

4. Γράφω

α) Πρόλογος

Αξιοποιούμε τους θεματικούς τομείς στον πρόλογο

Μία από τις ιδέες ανάπτυξης προλόγου είναι η ένταξη του ειδικού θέματος στον ευρύτερο θεματικό τομέα του οποίου αποτελεί στοιχείο (π.χ. η γενετική στην επιστήμη, η εκπαίδευση στην πνευματική ζωή, τα ανθρώπινα δικαιώματα στον άνθρωπο ή την πολιτική, η παράδοση στην εθνική ζωή κ.λ.π.). Έτσι ο μαθητής μπορεί να επιλέξει την κατάλληλη γενική εισαγωγή ανάλογα με το θέμα του 1^{ου} ζητούμενου.

Παράδειγμα

Ζητούμενο: Ο **Ο.Η.Ε** αποτελεί τον παγκόσμιο θεσμικό προστάτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Να γράψετε ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας, στο οποίο να αναπτύξετε τις απόψεις σας αναφορικά με **το ρόλο** του στη διεθνή κοινότητα **και τα εμπόδια** που συναντά στην εκπλήρωση των σκοπών του.

(Ένταξη του ειδικού **Ο.Η.Ε.** στον ευρύτερο θεματικό τομέα **Διεθνής κοινότητα**)

Όπως οι κοινωνικές ομάδες στα πλαίσια μιας οργανωμένης κοινωνίας συνεργάζονται και επικοινωνούν για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, έτσι και οι χώρες στα πλαίσια της διεθνούς κοινότητας συνεργάζονται για την από κοινού αντιμετώπιση των παγκόσμιων προβλημάτων. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων της ανθρωπότητας οι χώρες επικοινωνούν και συνεργάζονται μέσω των υπερεθνικών οργανισμών, στρατιωτικών, κοινωνικών, πολιτισμικών, ανθρωπιστικών, οικονομικών κ.λπ. ,για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων κρίσεων (πόλεμος, τρομοκρατία) και των παγκόσμιων προβλημάτων (φτώχεια, υποσιτισμός, περιβαλλοντικά προβλήματα, κλιματικές αλλαγές, παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.λ.π.). Ένας από τους σημαντικότερους υπερεθνικούς οργανισμούς που δημιουργήθηκε μετά τη λήξη του Β'παγκόσμιου πολέμου είναι ο Ο.Η.Ε.

β) Παράγραφοι του κύριου μέρους

Διατύπωση θεματικής πρότασης

Διατυπώνουμε τη θεματική πρόταση της παραγράφου ανάλογα με τους θεματικούς τομείς από τους οποίους αντλήσαμε πληροφοριακό υλικό.

Αιτιολόγηση και επαρκής τεκμηρίωση

Όπως γνωρίζουμε η επαρκής τεκμηρίωση των ιδεών μας αποτελεί σημαντική προϋπόθεση θετικής αξιολόγησης σύμφωνα με τα κριτήρια διόρθωσης του μαθητικού γραπτού. Οι θεματικοί τομείς και οι έννοιες αποτελούν βασική πηγή άντλησης:

- **επιχειρημάτων**, αφού οι αιτίες και τα αποτελέσματα είναι συλλογιστικά επιχειρήματα (αίτιο-αιτιατό)
- **τεκμηρίων του παραδείγματος**, αφού οι εκφάνσεις της ζωής είναι οι θεματικοί τομείς.

Γλωσσική διατύπωση

Επειδή οι πληροφορίες για τους θεματικούς τομείς προέρχονται από επιστημονικά κείμενα, ο μαθητής εξοικειώνεται σταδιακά με το **ειδικό και λόγιο λεξιλόγιο** που είναι απαραίτητο για τη σύνταξη κειμένων πειθούς.

Παράδειγμα

Ζητούμενο: Να γράψετε μια ομιλία που θα εκφωνηθεί σε εκδήλωση του Πνευματικού κέντρου της περιοχής σας. Στην εισήγησή σας να αναφερθείτε στις **θετικές και αρνητικές επιδράσεις της διαφήμισης**.

Υλικό μιας παραγράφου με αρνητικές συνέπειες

Θεματικός τομέας- 'Ανθρώπος

- **Ηθικά:** υπερκατανάλωση, απληστία, ευδαιμονισμός, υλισμός, αμοραλισμός
- **Ψυχικά:** Μειονεξία (όσοι δεν μπορούν να καταναλώνουν), απογοήτευση, διάψευση, αίσθημα του ανικανοποίητου (όσοι δεν γνωρίζουν την ευτυχία που υπόσχεται)

Διατυπώνω τη θεματική πρόταση και αναπτύσσω το πληροφοριακό υλικό

Τα περισσότερα διαφημιστικά μηνύματα με τους μηχανισμούς εξανδραποδισμού που αξιοποιούν αλλοτριώνουν ηθικά και ψυχικά τον σύγχρονο άνθρωπο . Η προβολή και προώθηση κυρίως υλικών αγαθών και η δημιουργία πλασματικών αναγκών προσανατολίζει τον άνθρωπο στην απόκτηση και στη συσσώρευση υλικών αγαθών, φαινόμενο

που γίνεται το κέντρο του **ηθικού και ψυχικού του βίου**. Η καλλιέργεια της ιδεολογίας της τρυφής και του πλούτου εξωθούν τον άνθρωπο στην απληστία, τον υλισμό και τον ευδαιμονισμό με αποτέλεσμα να αδιαφορεί για τις ανθρωπιστικές αξίες και να οδηγείται στον **αμοραλισμό**. Από την άλλη πλευρά το κυνήγι των υλικών αγαθών έχει επιπτώσεις και **στον ψυχισμό** των ανθρώπων, αφού όσοι δεν ανταποκρίνονται στο καταναλωτικό πρότυπο αισθάνονται συμπλέγματα κατωτερότητας και μειονεξίας. Ωστόσο και όσοι έχουν τη δυνατότητα να υπερκαταναλώνουν αντί να βιώνουν αισθήματα πληρότητας και ευδαιμονίας αισθάνονται ανικανοποίητοι αφού η κάλυψη των πλασματικών αναγκών τους προσφέρει επιδερμική και εφήμερη απόλαυση.

5. Διδασκαλία των θεμάτων της έκθεσης κατά θεματικούς τομείς

1. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οικολογία	Γ'
Προστασία του περιβάλλοντος	Γ'
Περιβαλλοντική εκπαίδευση	Γ'
Τουρισμός – αγροτουρισμός	Γ'
Σχολικές εκδρομές	Γ'

2. ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Νέοι - εφηβεία - τρίτη ηλικία	Α'
Χάσμα γενεών	Α'
Κριτική – αυτοκριτική	Β'
Αυτογνωσία	Β'
Πρόσωπο – προσωπείο	Γ'
Γλώσσα	Α'
Γλωσσομάθεια	Α'
Αναλφαβητισμός	Α'
Λακωνικότητα	Β'
Διάλογος	Α'
Υγεία - διατροφή	Α'
Φόρεμα - μόδα	Α'
Έρωτας	Α'
Φιλία	Α'
Ελεύθερος χρόνος	Α', Β'
Το κωμικό	Α'
Γέλιο	Α'

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οικογένεια	Γ'
Πρότυπα - είδωλα	Α'
Μαζοποίηση	Γ'
Ανθρώπινα δικαιώματα	Γ'
Οικουμενική διακήρυξη	Γ'
ΟΗΕ	Γ'
ΜΚΟ	Γ'
Βία - επιθετικότητα	Γ'
Νόμοι - ποινές	Γ'
Θανατική ποινή	Γ'
Στερεότυπα - προκαταλήψεις	Β'
Ρατσισμός	Β'
Μετανάστευση	Γ'
Φεμινισμός	Γ'

4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**Επιστήμη - τεχνολογία**

Επιστήμονες	Γ'
Πληροφορική	Γ'
Internet	Β', Γ'
Κλωνοποίηση	Γ'
Γενετική - βιοηθική	Γ'
Τεχνολογία	Γ'

Οικονομικός τομέας

Εργασία – επάγγελμα	Β'
Χειρωνακτική και πνευματική εργασία	Γ'
Επαγγελματικός προσανατολισμός	Β'
Καταμερισμός - εξειδίκευση	Β'

Ανεργία	Β'
Διαφήμιση	Β', Γ'
Φτώχεια	Γ'

Ηθικός τομέας

Υλισμός - κατανάλωση – αλλοτρίωση	Β', Γ'
Ανθρωπισμός	Γ'
Εθελοντισμός	Γ'

Πνευματικός τομέας

Παιδεία - εκπαίδευση	Β', Γ'
ΜΜΕ	Β'
Πληροφόρηση - παραπληροφόρηση	Β'
Δημοσιογραφική δεοντολογία	Β'
Πνευματικός άνθρωπος	Γ'
Εκπαιδευτικοί	Γ'
Η γλώσσα της παιδείας	Γ'
Ιστορία	Γ'
Βιβλίο - λογοτεχνία	Β', Γ'
Μνημεία - εκπαίδευση	Γ'
Ψυχαγωγία	Α'
Αθλητισμός	Α', Γ'
Ολυμπισμός - βία	Β', Γ'
Τέχνη - κριτική	Β'
Ριάλιτι σόου	Β'

Πολιτικός τομέας

Δημοκρατία - λαϊκότητα	Γ'
Λαϊκισμός	Γ'
Η γλώσσα της εξουσίας	Α', Γ'
Ολοκληρωτισμός	Γ'
Ελευθερία	Γ'
Μεσσιανισμός	Γ'

Εθνικός τομέας

Ελληνική φύση	Γ'
Αρχαίος Ελληνικός πολιτισμός	Γ'
Παράδοση	Γ'
Έλληνες	Γ'
Εθνισμός - πατριωτισμός	Γ'
Εθνική αγωγή	Γ'
Εθνικισμός - ιμπεριαλισμός	Γ'

5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (διεθνιστικός τομέας)

Παγκοσμιοποίηση	Γ'
Οικουμενισμός (υγιής - νοσηρός)	Γ'
Τρομοκρατία	Γ'
Πόλεμος - πυρηνική ενέργεια	Γ'
ΟΗΕ - ειρήνη	Γ'
Πολυπολιτισμικές κοινωνίες	Γ'
Διαπολιτισμική εκπαίδευση	Γ'
Υπερεθνικοί οργανισμοί	Γ'
Ευρωπαϊκή Ένωση	Γ'
Ελλάδα και Ευρώπη	Γ'
Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης	Γ'

Σκοπός

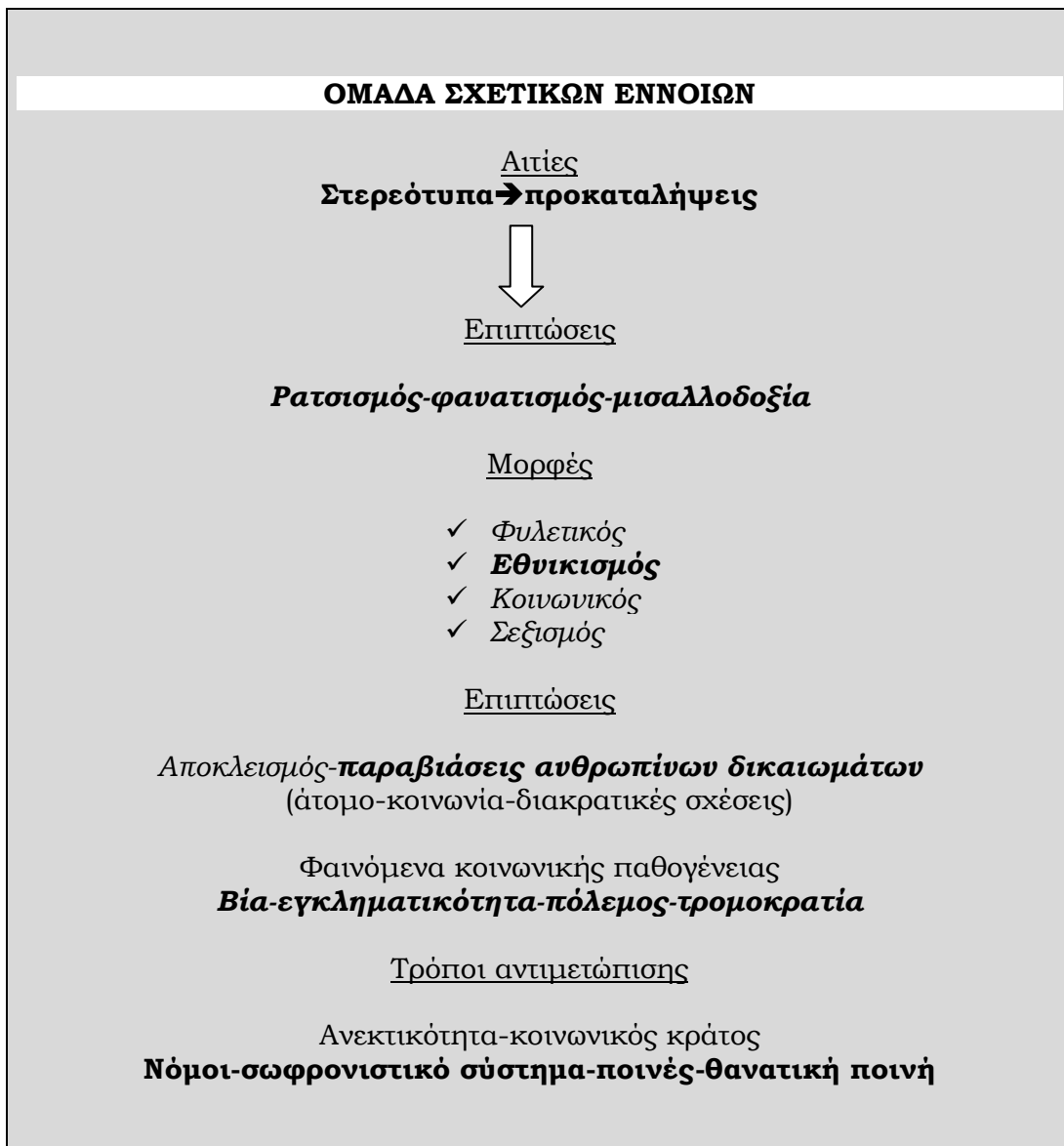
Η διδασκαλία των θεμάτων κατά θεματικούς τομείς

A) βοηθά τον καθηγητή

- **στην εποπτική παρουσίαση** κάθε θεματικής ενότητας με εισαγωγή/προϊεδασμό για τις έννοιες που σχετίζονται με αυτήν.
- στη διδασκαλία **περισσότερων εννοιών** που σχετίζονται μεταξύ τους με αποτέλεσμα την εξοικονόμηση χρόνου

Παράδειγμα

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ-ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ
ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑΣ

B) βοηθά τον μαθητή

1. να ανακαλεί στη μνήμη του γρήγορα το κατάλληλο πληροφοριακό υλικό για κάθε ζητούμενο
2. να συνειδητοποιήσει ότι πολλές έννοιες έχουν κοινά στοιχεία π.χ. Έννοιες (όπως ελευθερία και ανθρώπινα δικαιώματα, μαζοποίηση και ανελευθερία-αλλοτρίωση κ.λπ.) έχουν **κοινές ιδιότητες**.
3. να συνειδητοποιήσει ότι οι έννοιες διαμορφώνουν μεταξύ τους λογικές σχέσεις (π.χ. είναι ιδιότητες, αιτίες, προϋποθέσεις, παράγοντες, αποτελέσματα, τρόποι αντιμετώπισης για κάποιες άλλες έννοιες)
π.χ. Οι έννοιες παιδεία, σχολείο, οικογένεια, Μ.Μ.Ε. , πνευματικός άνθρωπος, πολιτεία, δημοκρατία, υπερεθνικοί οργανισμοί, αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου κ.λπ. είναι σταθερά **τρόποι αντιμετώπισης** για τα περισσότερα θέματα
Τα στοιχεία του πολιτισμού (επιστήμη, τεχνολογία, εργασία, τέχνη, παράδοση, αξίες, γλώσσα κ.λπ.) αξιοποιούνται στα περισσότερα θέματα ως **αιτίες ή αποτελέσματα**.
4. Να κατανοεί ευκολότερα έννοιες που είναι αντίθετες
π.χ. Για έννοιες που είναι **αντίθετες** (π.χ. πόλεμος-ειρήνη, ελευθερία-δουλεία, δημοκρατία-ολοκληρωτισμός κ.λπ.) αρκεί να γνωρίζει κανείς τα στοιχεία μιάς από αυτές για να ανακαλεί στη μνήμη του και την αντίθετη.

Αποτελέσματα

Ο μαθητής αναπτύσσει

- **Κριτική ικανότητα** ώστε να επιλέγει το κατάλληλο πληροφοριακό υλικό για κάθε ζητούμενο
- **Ικανότητα εννοιολογικών συσχετίσεων** ώστε να συνδυάζει γρήγορα και αποτελεσματικά γνώσεις από ποικίλα γνωστικά πεδία.
- **Ταχύτητα συγκέντρωσης του πληροφοριακού υλικού** ώστε να προσχεδιάζει το παραγόμενο κείμενο/έκθεση.